

Finansutskottets redogörelse till landstinget över handläggningen av ärenden rörande tjänste- och arbetskollektivavtal år 1980.

Allmänt.

Landskapslagstiftningen rörande tjänstekollektivavtal trädde i kraft den 1 juli 1978. Avtalssystemet regleras av följande landskapslagar:

om tjänstekollektivavtal (22/78)

ang. ändring av landstingsordningen för landskapet Åland (23/78)

om kommunala avtalsdelegationen (24/78)

om kommunalt tjänste- och arbetskollektivavtals inverkan på landskapsunderstöd (25/78)

ang. ändring av landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland (26/78)

ang. ändring av landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad (27/78), samt

ett huvudavtal beträffande förhandlingsproceduren gällande för tiden till 28.2 1981 publicerat i Ålands författningssamling (37/79).

Enligt 4 § landskapslagen om tjänstekollektivavtal skall tjänstekollektivavtal som medför merutgifter för landskapet, för vilkas godkännande fordras beslut av landstinget, av landskapsstyrelsen underställas landstinget såsom därom särskilt stadgats. Det åligger landstingets finansutskott att enligt 36a § landstingsordningen på landstingets vägnar följa förhandlingarna om tjänstekollektivavtal för landskapets tjänsteinnehavare och, till den del landstingets godkännande är erforderligt, godkänna sådana avtal. På motsvarande sätt skall finansutskottet enligt 36b § landstingsordningen och 1 § landskapslagen om kommunalt tjänste- och arbetskollektivavtals inverkan på landskapsunderstöd, handlägga och godkänna kommunala tjänste- och arbetskollektivavtal försåvitt dessa innebär merutgifter för löner och andra förmåner i samband med erläggande av landskapsunderstöd.

Finansutskottet skall för varje år till landstinget avge skriftlig redogörelse beträffande handläggningen av ärenden föranledda av förenämnda lagstiftning.

Avtalsförhandlingarna 1980.

Huvudfrågan i de förhandlingar som våren 1980 fördes mellan å ena sidan landskapsstyrelsen och kommunala avtalsdelegationen och å andra sidan vederbörande arbetstagarorganisationer om nya avtal i stället för de vilka

slutits för perioden fram till den 1.3 1980 gällde yrkandet om en generell förhöjning motsvarande uppflyttning av en dyrortsklass. Motsvarande yrkande hade framförts även inför föregående avtalsperiod då parterna emellertid kommit överens om att först låta utföra en undersökning av kostnadsnivån i landskapet. En sådan utredning hade också utförts av ekonomiska sekretariatet under år 1980.

Frågan om dyrortstillägget kunde inte lösas inom ramen för förhandlingarna och inte heller landskapsstyrelsens framställning i ärendet till finansministeriet ledde till något resultat. Förhandlingarna strandade därmed och den 22 augusti aviserades arbetsnedläggelse med början i ett första skede från den 8 september. Efter varslet om strejk inleddes förhandlingar under ledning av riksförlikningsmannen, vars första medlingsbud förkastades av arbetsgivarna. Vid förnyade medlingsförhandlingar kunde överenskommelse träffas den 14 september och strejkåtgärderna upphävdes.

På basen av förlikningsuppgörelsen undertecknades avtal för landskapets tjänstemän den 23 september. Det slutliga avtalet för landskapets del gällande perioden 1.3 1980 - 28.2 1981 godkändes i landskapsstyrelsen den 14 oktober 1980. Ärendet behandlades i finansutskottet den 23 oktober, då utskottet beslöt att enhälligt godkänna avtalet till de delar landstingets samtycke erfordrades och att ärendet inte skulle underställas landstinget. Avtalet för den kommunala sektorn, som följde samma linjer som avtalet för landskapets tjänstemän, godkändes av finansutskottet den 24 november.

Avtalen innebar ett godtagande av ett allmänt "lönetillägg som till sitt belopp motsvarar skillnaden mellan den första och den andra dyrortsgruppen" att erläggas med 1/3 (1 %) från 1.9 1980 och resten (2 %) från 1.3 1981. För tiden fram till 31.12 1981 har merkostnaderna för landskapets avtal av landskapsstyrelsen beräknats till 2.095.995 mark och merkostnaderna för landskapsbidrag till kommuner under samma tid till 624.327 mark.

Av de för perioden beräknade merkostnaderna för landskapets avtal hänförs sig 1.318.206 mark till tillägg för egentliga avlöningar, 263.641 mark till övertids- och liknande ersättningar samt 514.148 mark till sociala kostnader vilka kalkylerats till 32,503 % på de två förstnämnda beloppen.

Beräkningarna har baserats på den i september månad 1980 utbetalade lönesumman som utgjorde 3.117.380 mark.

Lönenivån för landskapets tjänstemän har inom olika löneklasser under 1980 stigit med följande procenttal beräknat utgående från ett genomsnittsvärde:

V 6 - V 10	15,14 % i medeltal	
V 11 - V 15	14,30	"
V 16 - V 20	13,56	"
V 21 - V 25	11,95	"
V 26 - V 29	11,67	"
B 1 - B 5	11,07	"
B 6 - B 10	11,06	"
C 31 - C 41	11,65	"
C 43 - C 53	11,72	"
C 55 - C 65	12,06	"

Bruttolönesumman inom landskapsförvaltningen för berörda grupper har, räknat för månaderna november-december, från 1979 till 1980 enligt uppgift ökat med c. 20 %. Däri ingår även nyinrättade tjänster (enligt budgetförslaget 10 st) vilket påverkat lönesumman.

Utskottet konstaterar att förhandenvarande uppgifter är otillräckliga för att ge ett tillfredsställande underlag för bedömning av lönenivån och löneutvecklingen inom förvaltningen på Åland. Det är därför inte heller möjligt att dra några definitiva slutsatser om merkostnaderna under den aktuella perioden. Önskvärt vore att, både inför avtalsförhandlingar och allmänt sett, statistik och löneuppgifter kunde föreligga i sådan form att jämförelser vid behov kan göras med riksförhållanden och det relativt utförliga statistikmaterial som föreligger för riket som helhet inom olika sektorer.

Vid behandlingen i utskottet redogjorde representanter för landskapsstyrelsen för avtalet liksom för erfarenheterna av och bristerna i nuvarande avtalssystem. Såsom utskottets uppfattning antecknades att erfarenheterna från hittills förda avtalsförhandlingar ger anledning till översyn i berörda delar av gällande lagstiftning bl.a. i fråga om landskapsstyrelsens ställning såsom direkt förhandlingspartner. Utskottets uppfattning har utan ytterligare precisering delgivits landskapsstyrelsen.

Finansutskottet har därutöver vid skilda tillfällen informerats om tjänstekollektivavtalsförhandlingarna av byråchefen vid centrala ämbetsverkets byrå för avtals- och personalärenden, Jörgen Erlund, samt av landskapsstyrelsens representanter vid olika förliknings- och avtalsförhandlingar, närmast lantrådet Folke Woivalin, vicelantrådet Ragnar Erlandsson, landskapsstyrelseledamoten Olof Salmén samt kanslichefen Gunnar Jansson.

Behandlade ärenden.

Finansutskottet har i övrigt behandlat och i berörda fall, till de delar landstingets samtycke erfordras, godkänt följande ärenden, som av landskapsstyrelsen underställts eller meddelats utskottet. I inget fall har utskottet funnit anledning att i sin tur underställa något ärende landstinget för fastställelse.

14.1 godkändes landskapsstyrelsens beslut 3.1 angående vissa ersättningar till personal vid fiskodlingen i Gutterorp.

11.2 antecknades till kännedom landskapsstyrelsens beslut 17.1 angående komplettering av beslutet om ersättning till personal vid fiskodlingen i Gutterorp,

antecknades till kännedom landskapsstyrelsens beslut 5.2 om justering av lönetabeller från 1.3 1980 utgörande en del av den förtjänstutvecklingsgaranti varom avtalats i tjänstekollektivavtalet den 10.9 1979, samt godkändes enligt landskapsstyrelsens beslut 18.1 förhandlingsresultat angående förhöjda resekostnadsersättningar för användande av egen bil vid tjänsteresor.

24.3 informerades utskottet om förhandlingarna ifråga om resterande del av den tidigare avtalade s.k. förtjänstutvecklingsgarantin räknat från 1.3 1980.

16 - 18.4 och 5.5 behandlades och godkändes landskapsstyrelsens beslut 10.4 angående avtal om förtjänstutvecklingsgarantin.

16.4 antecknades till kännedom till landskapsstyrelsens beslut 14.3 angående förhandsbesked om resekostnadsersättningar inom kommunala avtalssektorn.

5.5 antecknades till kännedom landskapsstyrelsens beslut 18.4 angående dels kommunala tjänstekollektivavtal om allmänna löneförhöjningar samt om resekostnadsersättningar, och dels tabelljusteringar av löner och resekostnadsersättningar för landskapets tjänstemän från 1.3.

5.5 och 4.9 informerades utskottet om de pågående tjänstekollektivavtalsförhandlingarna för perioden 1.3 1980 - 28.2 1981.

23.10 godkändes landskapsstyrelsens beslut 14.10 angående tjänstekollektivavtal för landskapets tjänstemän avseende tiden 1.3 1980 - 28.2 1981 samt tillägg enligt landskapsstyrelsens beslut 22.10 beträffande vissa ersättningar för avdelningsföreståndare vid Ålands sjömansskola.

-5-

24.11 godkändes landskapsstyrelsens beslut 29.10 angående kommunala tjänste- och arbetskollektivavtal för tiden 1.3 1980 - 28.2 1981 jämte vissa gropjusteringar, samt

antecknades till kännedom landskapsstyrelsens beslut 19.11 angående tjänstekollektivavtal för landskapet ifråga om tabelljusteringar och s.k. regleringsmån fr.1.11 1981.

11.12 godkändes landskapsstyrelsens beslut 9.12 beträffande förhandlingsresultat gällande justeringar av särskilda löneklasser, lönetillägg och tilläggsarvoden för dels tjänstemän och dels vissa arbetsavtalsförhållanden, liksom landskapsstyrelsens beslut 10.12 gällande avtals- och lönechefen.

Mariehamn den 25 mars 1981.

På finansutskottets vägnar:

Rolf Carlson
ordförande

Henrik Gustafsson
sekreterare.